

HUDEYBİYE VAK’ASI

Niyet Ömre, akıbet Hudeybiye

Hicretin altıncı senesinin Zilkâde ayı idi. Bir gece Nebiyy-i muhterem “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz rüyâsında, Eshâb-ı kirâm ile Mekke-i mükerreremeye gidip Kâbe-i muazzamayı tavâf ettiklerini, bir kısmının saçlarını kısalttıklarını, bir kısmının da kazıttıklarını gördü.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz, bu rüyâsını Eshâbına anlattığında, onlar pek ziyâde heyecanlandılar. Hicretten bu yana, doğup büyüdüğü, acı tatlı hâtıralarla dolu, o güzel yurtları olan Mekke’ye gideceklerdi. Beş vakit namazda yönlerini döndükleri ve hasretini çektikleri mukaddes Kâbe’yi ziyâret edip tavâfta bulunacaklardı. Bu ne güzel bir müjde idi...

Eshâb-ı kirâm, Sevgili Peygamberimizin;

“Siz muhakkak Mescid-i harâm’a gireceksiniz!” müjdesini alır almaz, hemen hazırlıklara başladı.

Habîb-i ekrem Efendimiz, hazırlıklarını bitirdikten sonra, Abdullah bin Ümm-i Mektûm’u, Medîne’de vekil bıraktı.

Zilkâde ayının birinci Pazartesi günü, Kusvâ ismindeki devesine bindi. Hazırlanan bin dört yüz Eshâbî ile birlikte, Medîne’de kalanlarla vedâlaştılar. Umreye niyet ederek, Mukaddes belde Mekke’ye doğru yürüdüler.

Yanlarına yolcu silâhı olan kılıçlarını ve kesmek üzere de yetmiş deve almışlardı. Kafileye iki yüz atlı ve dört hanım sahâbî katılmıştı. Hanımlardan biri, Sevgili Peygamberimizin mübârek, mutahhar zevcesi Hazret-i Ümmü Seleme vâlidemiz idi.

Zü’l-huleyfe denilen mîkât yerine geldiklerinde, ihrâma girdiler, öğle namazını kıldılar. Sonra, kesilecek develerin kulaklarını işaretleyip, boyunlarına ip bağladılar. Nâciye tebni Cündüb Eslemîye, yardımcılar verilerek, develerin başında vazifelen-dirildi. Abbâd bin Bîsr, yirmi kişilik bir süvâri birliğine kumandan tâyin edilerek ileri keşfe gönderildi. Büsr bin Süfyân, Mekke’ye haberci gönderildi.

İhrâm elbisesini giyen Sevgili Peygamberimiz ve kahraman Eshâb, beyazlara bürünmüş bir hâlde, Allahü teâlâyâ hamd ve şânının yüceliğini tasdik etmeye ve yalvarmaya başladılar;

“Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Lebbeyk! Lâ şerîke leke Lebbeyk! İnnel hamde venni’mete leke vel-mülke lâ şerîke lek!”

(Buyur, Allahım buyur! Davetine, sözüm ve özümle tekrar tekrar icabet ettim! Emrine boyun eğdim. Bütün varlığımla Sana yöneldim. Senin şerikin ortağın yoktur. Hamd ve ni’met Sana mahsustur. Mülk Senin’dir. Senin şerikin ortağın yoktur.)

Bu mübârek telbiye ile yer gök inliyor, Zü’l-huleyfe, nûrânî bir havaya bürünü-yordu. Herkes heyecanlanmış, bir an önce Mekke’ye varmak için Zü’l-huleyfe’den ayrılmışlardı.

Yolda, Hazret-i Ömer ile Sa’d bin Ubâde hazretleri, Habîb-i ekrem “sallallahü

aleyhi ve sellem” Efendimize yaklaşıp;

- Yâ Resûlallah! Seninle harp hâlinde bulunan kimselerin üzerine silâhsız olarak mı gideceğiz? Kureyşlilerin size saldırıp, mübârek vücûdunuza bir zarar eriştirmelelerinden korkarız!... diyerek endişelerini belirttiler.

İki cihânın Serveri, onlara;

- **Ben, umreye niyet ettim. Bu hâlde iken silâh taşımak istemem**, buyurdular.

Yolculuk sakın geçiyordu. Yol üzerindeki çeşitli kabîlelere uğranıyor, Peygamber Efendimiz, onları İslâm’a dâvet ediyordu. Bir kısmı kabûl etmekten çekiniyor, bir kısmı hediyeler gönderiyorlardı.

Bu şekilde yolun yarısını geçmişler, Usfân’ın arkasında Gadîr-ül-Eştât denilen mevkie gelmişlerdi. Burada, daha önce Mekkelilere haber gönderilmek üzere vazifelenendirilen Büşr bin Süfyân hazretleri, Kureyşlilerle görüşüp geri dönmüştü. Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimize, gördüklerini şöyle anlattı:

“Yâ Resûlallah! Kureyşliler, senin geldiğini haber almışlar. Korkularından etraftaki kabîlelere ziyâfetler çekerek, onların yardımlarını istemişler. İki yüz kişilik bir süvâri birliğini keşif için size doğru yola çıkardılar. Etraftaki kabîleler, bu isteği kabûl edip Beldah mevkiinde birleştiler. Pek çok askerî yığınak yaptılar ve sizi Mekke’ye sokmamak üzere yemîn ettiler.”

Bu habere, Âlemlerin efendisi çok müteessir oldular ve;

- **Kureyş helâk oldu. Zâten harb onları yiyip bitirmiştir... Kureyş müşrikleri, kendilerinde bir kuvvet mi var zannediyor? Vallahi Allahü teâlânın, yaymak için beni gönderdiği bu dîni, hâkim ve üstün kılıncaya, başım gövdemden ayırlıncaya kadar onlarla, çarpışmaktan asla geri durmayacağım!** buyurdu.

Sonra kahraman Eshâbına dönerek, bu konudaki rey ve görüşlerini sordu. Bütün benliği ile Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimize kendilerini adanmış olan şanlı Eshâb;

- Allahü teâlâ ve Resûlü daha iyi bilir. Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Biz, Beytullah’ı tavâf etmek niyetiyle yola çıkmış bulunuyoruz. Ne bir kimseyi öldürmek, ne de çarpışmak için geldik. Ancak, Kâbe’yi ziyâret etmemizi engellemek isterlerse, muhakkak onlarla çarpışır, hedefimize ulaşırız!... dediler.

Eshâb-ı kirâmın bu kararlı hâli, Sevgili Peygamberimizin hoşuna gitti.

Buyurdular ki;

- **Haydi, öyle ise Allahü teâlânın ism-i şerîfi ile yürüyünüz!...**

Sahâbîler, Peygamber Efendimizin etrafında;

- **Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk!...** diyerek telbiye ve;

- **Allahü ekber! Allahü ekber!...** diyerek tekbir getirerek Mekke’ye doğru ilerlemeye başladılar.

Bir öğle vaktinde Bilâl-i Habeşî “radiyallahü anh”, sesinin bütün güzelliği ile ezân-ı Muhammedîyi okuyarak, namaz vaktinin girdiğini bildirmişti. Bu sırada, iki yüz kişilik Kureyş süvâri birliği oraya yetişmiş, Mekke ile sahâbîlerin arasına girerek, hücûma hazır vaziyette durmuştu.

Buna rağmen, Âlemlerin efendisi “sallallahü aleyhi ve sellem” yüce Eshâbı ile saf olup namaza durdular. Sevgili Peygamberimizin arkasında bin dört yüz civârındaki

Eshâbının saf hâlinde hareketsiz kıyamda duruşları, rükûya eğilmeleri, görülmeye değer bir manzara idi. Hele, hep birlikte secdeye gitmeleri, heybetli bir dağın eğilip, doğrulmasına benziyordu.

Onların, Allahü teâlânın huzûrunda şerefli alınlarını toprağa sürerek tevâzu göstermeleri, Kureyş süvâirlerinden bâzılarının kalblerine İslâm’ın muhabbetini düşürdü. Eshâb-ı kirâm, selâm verip namazdan çıktıklarında, Kureyş süvâri komutanının;

- Müslümanların bu hâllerinden istifâde ederek baskın yapsaydık, onların çoğunu öldürürdük!... Onlar namazda iken niçin saldırmadık? diye hayıflandığı, sonra da;

- Merak etmeyiniz. Nasıl olsa, canlarından ve çocuklarından da sevgili olan bir namaza daha duracaklardır!... diyerek bu defa fırsatı kaçırmayacaklarını arkadaşlarına bildirdi.

Onların bu sözlerini Allahü teâlâ, Cebrâil aleyhisselâm ile vahiy göndererek Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimize bildirdi.

Gelen âyet-i kerîmede buyruluyordu ki:

“(Ey Habîbim!) **Sen de aralarında bulunup, (düşman karşısında) onlara (Eshâbına) namaz kıldıracağın zaman (onları iki kısma ayır), bir kısmı seninle birlikte (namazda, diğeri de düşman karşısında) dursun. Silâhlarını yanlarına alsınlar. Seninle namazda olup, bir rekat kılanlar (namazı bozacak amellerden sakınarak) düşman karşısına gitsinler. Bundan sonra, henüz namazını kılmamış olan diğer kısmı gelip, ikinci rekâtı seninle kılsınlar ve onlar da zırhlarını, koruyucu âletlerini ve silâhlarını yanlarına alsınlar.** (Teşehhüdü seninle okusunlar. Sen selâm verince, onlar selâm vermeden düşman karşısına gitsinler, önce bir rekat kılmış olanlar geri gelip, kendi başlarına bir rekat daha kılarak selâm versinler. İkinci rekâtı imâmıla kılmış olanlar da tekrar gelip, bir rekat daha kılarak namazı tamamlayıp selâm versinler.) **Kâfirler arzu ederler ki, silâh ve eşyâlarınızdan gâfil bulunasınız da size ansızın bir baskın yapalar... Eğer size, yağmurdan bir sıkıntı olursa, yahut hasta olursanız, silâhlarınızı koymanızda üzerinize bir vebâl yoktur. Fakat yine, bütün ihtiyât tedbirlerini alın. Şüphe yok ki, Allahü teâlâ kâfirlere, hor ve hakîr edici bir azâb hazırlamıştır.**” (Nisâ sûresi: 102)

İkinci vaktinde, Hazret-i Bilâl ezân okuduğunda, Kureyş süvâirleri yine Mekke ile Eshâb-ı kirâmın arasında hücumla hazır olarak durdular. Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem”, Eshâbına âyet-i kerîmede belirtildiği gibi namazlarını kıldırıldı.

Müslümanların bu tedbirli namaz kılışlarına, müşrikler hayret ettiler. Allahü teâlâ, onların kalblerine korku verdi. Herhangi bir harekette bulunmaya cesâret edemediler. Mekke’ye haber götürmek üzere oradan ayrıldılar. Peygamber Efendimiz ve Eshâbı da buradan Mekke’ye doğru harekete geçtiler.

Mukaddes Mekke hududuna geldiklerinde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimizin devesi Kusvâ, zahîrî hiç bir sebep yok iken çöküverdi. Kaldırmak için çok uğraşılar fakat kalkmadı. Bunun üzerine, Kâinatın Sultânı Efendimiz bu yurdular ki:

- **Onun böyle bir çökme huyu yoktur. Fakat bir zamanlar (Ebrehe’nin) fili(ni) Mekke’ye girmekten tutup alıkoyan Allahü teâlâ, şimdi de Kusvâ’yı tutup alıyordu. Varlığım yed-i kudretinde olan Allahü teâlâyâ yemin ederim ki, Kureyş,**

Allahü teâlânın, Harem dâhilinde yapılmasını harâm ettiği (çarşışmayı ve kan akıtmayı terk etmek gibi) **şeylerden hangisini benden isterlerse istesinler, onların bu isteklerini muhakkak yerine getireceğim!**

Bundan sonra Kusvâ'yı kaldırmak istediler. Deve sıçrayıp kalktı. Harem hududlarından içeri girmedi, tam hudud üzerinde bulunan Hudeybiye mevkiinde durdu. Peygamber Efendimiz Eshâb-ı kirâmla, suyu az olan bu yerde konakladılar.

Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem", çadırını mübârek Mekke hududunun dışına kurdurdu. Eshâbıyla burada beklemeye başladılar. Vakit girince namazlarını Mekke-i mükerrerme hududu içinde kılıyorlardı.

Kuyularda içecek ve kullanacak su kalmamıştı. Sâdece Peygamber Efendimizin ibriğinde vardı. Güç durumda kalan sahâbîler;

- Canımız sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Yanımızda, yalnız sizin ibriğinizde su var. Mahvolduk, dediler.

Âlemlerin efendisi;

- **Ben, sizin aranızda iken, siz mahvolmazsınız**, buyurdular. Sonra

- **Bismillah**, diyerek mübârek elini ibriğin üzerine koydular.

Sonra kaldırıp,

- **Alınız!...** buyurduğunda, mübârek parmaklarının arasından, çeşme gibi sular akmaya başladı.

Eshâb-ı kirâm; kana kana su içtiler, abdest aldılar, bütün kırbalarını doldurdular at ve develerini suladılar. Eshâbını gülümseyerek seyreden merhamet deryâsı Sevgili Peygamberimiz, Allahü teâlâyâ hamd ettiler.

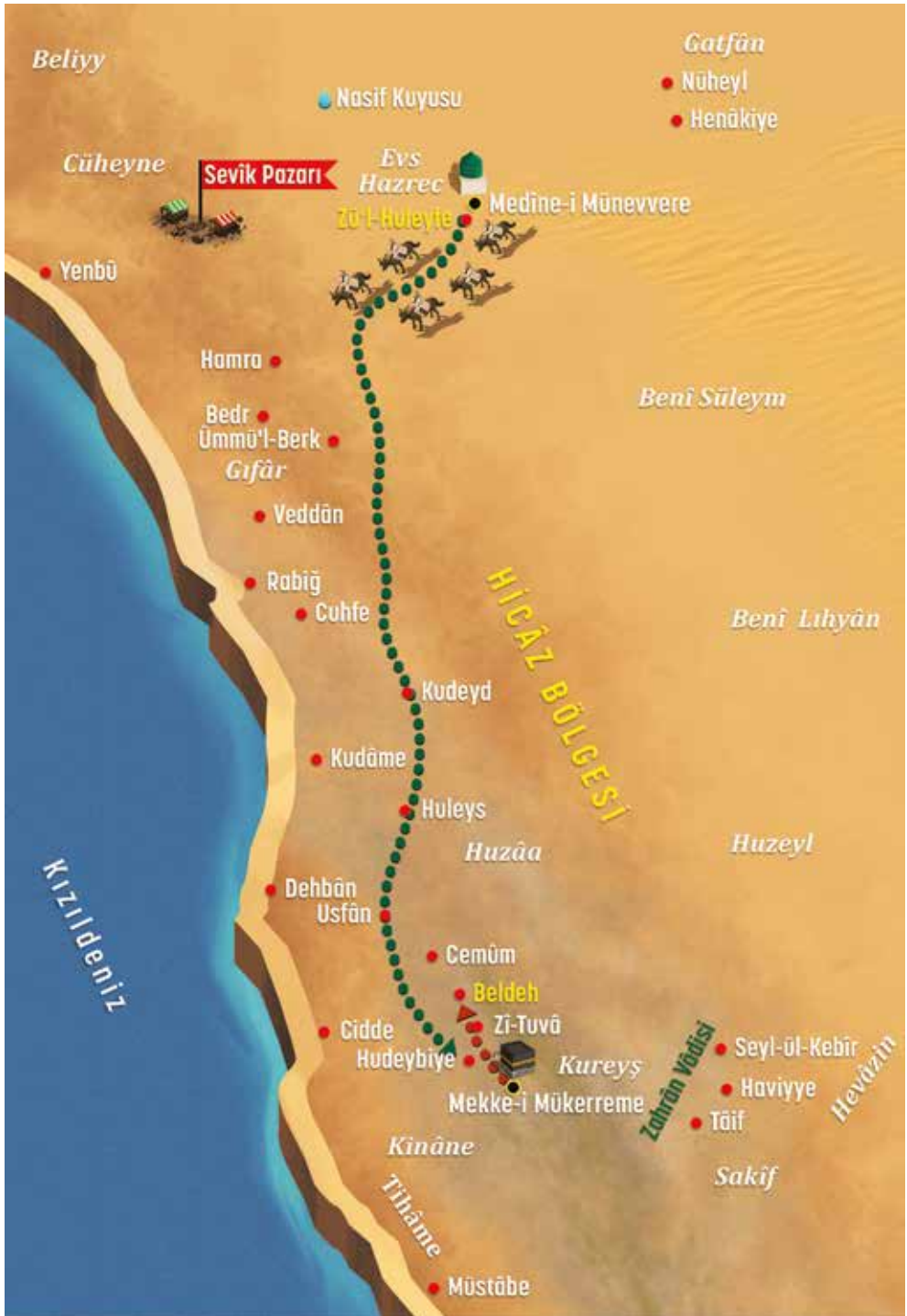
O gün, orada hazır bulunan Hazret-i Câbir bin Abdullah;

- Biz, bin dört yüz kişi idik. Eğer yüz bin kişi dahî olsaydık, o su, hepimize yet-
terdi, buyurdu.

Hudeybiye Kuyusu ve kuyunun içi

Hudeybiye Seferi

Bî'at-ı Rıdvân

Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz, Hudeybiye’de iken öteden beri müslümanlarla dost olan Huzâa kabîlesinin reîsi Büdeyl, huzûra gelip, Kureys ordusunun çevre kabîlelerinin de katılmasıyla Hudeybiye’de konduklarını, orduları dağılıncaya kadar çarpışmaya yemîn ettiklerini bildirdi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz;

- Biz, buraya hiç kimse ile çarpışmak için gelmiş değiliz. Ancak Umre yapmak, Kâbe-i muazzamayı tavâf ve ziyâret etmek için gelmiş bulunuyoruz. Buna rağmen bizi, kim Beytullah’ı ziyâretten alıkoymaya kalkarsa, onunla çarpışırız. Şüphesiz ki, harpler Kureys’i ziyâdesiyle yıpratmış, güçsüz hâle getirmiş ve pek çok zararlara uğratmıştır. Şâyet onlar arzu ederlerse, kendilerine bir mütâreke müddeti tâyin edeyim. Bu müddet içinde, benim tarafımdan emniyet içinde bulunsunlar. Onlar, benimle diğer kabîleler arasına girmesinler. Beni, onlarla başbaşa bıraksınlar. Eğer ben, o kabîlelere gâlip gelir de, cenâb-ı Hak da onlara hidâyet ihsân edip müslüman olurlarsa, Kureys müşrikleri isterlerse, onlar gibi müslüman olabilirler. Şâyet ben, zannettikleri gibi, diğer topluluklara gâlip gelemesem, o zaman kendileri de rahata kavuşmuş, kuvvet kazanmış olurlar. Eğer, Kureys müşrikleri bunları kabul etmez de benimle çarpışmaya kalkarlarsa, varlığım yed-i kudretinde olan Allahü teâlâya yemin ederim ki, yaymaya çalıştığım bu din uğrunda, başım gövdemden ayrılıncaya kadar onlarla çarpışacağım. O zaman Allahü teâlâ da, bana yardım edeceği hakkındaki va’dini şüphesiz yerine getirecektir! buyurdu.

Huzâa kabîlesinin reîsi Büdeyl, Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimizin buyurduklarını Kureys ordugâhına ulaştırmak üzere yola çıktı. Müşrikler, Büdeyl’den, Resûlullah Efendimizin buyurduklarını dinledikten sonra ileri gelen adamlarından Urve bin Mes’ûd’u görüşmek üzere Peygamber Efendimize gönderdiler.

Urve, Kureys’in hiç kimseyi Mekke’ye sokmamak üzere kesin kararlı olduğunu bildirince, Habîb-i ekrem Efendimiz;

- Ey Urve! Allah için söyle! Şu kurbanlık develerin kurban edilmelerine, şu Kâbe-i muazzamayı ziyâret ve tavâfa mâni olunur mu? buyurduktan sonra, Huzâa kabîle reîsine söylediklerini Urve’ye de anlattılar.

Urve, bir taraftan Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimizi dinlerken, bir taraftan da Eshâb-ı kirâmın hâl ve hareketlerine, birbirlerine ve Âlemlerin efendisine olan davranışlarına, saygı ve hürmetlerine dikkat ediyordu. Sevgili Peygamberimizin teklifini dinledikten sonra kalktı, Kureysîlere bunu anlatmak üzere yürüdü. Onların yanına varıp;

- Ey Kureys topluluğu! Benim Kayser, Necâsî, Kısra gibi birçok hükümdarların huzûrlarına elçi olarak gittiğimi bilirsiniz. Yemin ederim ki, ben, şimdiye kadar müslümanların Muhammed’e gösterdikleri hürmet ve saygının hiç bir hükümdara yapıldığını görmedim. Sahâbîlerinden hiç biri, ondan izin almadıkça konuşmuyor, başından bir kıl düşse, kapıp bereketlenmek için koyunlarında saklıyorlar. Yanında konuşurlarken, seslerini duyulmayacak kadar kısıyorlar. O’na olan hürmetlerinden, yüzüne bakamıyor ve gözlerini önlerine indiriyorlar, O, Eshâbına bir işaret verse

veya bir emirde bulunsa, canı pahâsına da olsa, yerine getirmeye çalışıyorlar.

Ey Kureyş cemâati! Elinizi ne kadar kılıçlarınıza el atsanız, bütün çârelere başvursanız da onlar, Peygamberlerinin bir kılını bile size teslîm etmezler. Hattâ her hangi bir zararın erişmesine ve O’na kimsenin el sürmesine bile meydan vermezler. Durum budur. Bundan sonrasını iyi düşünün! Hâl böyle iken, Muhammed bize iyi bir mütâreke teklif ediyor, bundan faydalanın! dedi.

Kureyşli müşrikler, bu sözleri kabûl etmeyip, Urve’ye kaba davrandılar ve onu darılttılar.

Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz, Kureyş karargâhından bir haber gelmeyince, Hırâş bin Ümeyye’yi, tekliflerini tekrar etmek üzere elçi olarak gönderdiler.

Müşrikler, İslâm elçisine çok kaba davrandılar. Devesini kesip yediler, kendisini öldürmek için üzerine yürüdüler. Ellerinden zor kurtulan Hırâş bin Ümeyye, Peygamber Efendimizin huzûruna gelip durumu anlatınca, elçisine yapılan bu hakârete çok üzüldüler.

Bu sırada müşrik karargâhından Ahâbiş kabîlesinin reîsi Huleys göründü. Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimize doğru geliyordu. Müşrikler, elçi olarak onu görevlendirmişlerdi.

Sevgili Peygamberimiz Huleys’in geldiğini görünce;

- Bu gelen, kurbanı saygı gösteren, Allahü teâlânın emirlerini yerine getirmeye ve ibâdet yapmaya özenen bir kavimdir. (Ey Eshâbım!) Kurbanlık develeri ona doğru sürünüz de görsün! buyurdu.

Eshâb-ı kirâm, kurbanlık develeri ona doğru salıverdiler ve;

- Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! diye telbiye getirdiler.

Huleys, boyunları bağlı, kulakları işaretli olan kurbanlıkları görünce, uzun uzun baktı. Gözleri doldu, yaşardı ve ruhunun derinliklerinden gelen hüznü bir sesle;

- Müslümanların, Kâbe’yi tavaf ve ziyâretten başka hiç bir niyetleri yok. Onları, bundan men etmek ne kadar kötü bir harekettir! Kâbe’nin Rabbine yemîn ederim ki, Kureyşliler, bu yanlış hareketlerinden dolayı helâk olacaklardır! demekten kendini alamadı.

Bu sözleri işiten Âlemlerin efendisi;

- Evet öyledir, ey Kinâneoğullarına mensûb olan kardeş, buyurdu.

Huleys, utancından Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimizin huzûruna gelemediği gibi, mübârek yüzüne dahî bakamadı. Geri Kureyş karargâhına döndü. Gördüklerini anlatıp;

- Sizin, O’nu, Kâbe’yi ziyâretten men etmenizi doğru bulmuyorum, diye fikrini açıkça söyledi.

Kureyş müşrikleri çok sinirlendiler ve Huleys’i câhillikle suçladılar.

Müşrikler, bu defa gaddarlığı ile nam salmış Mikrez bin Hafs’ı elçi gönderdiler. O da cevâbını alarak geri döndü. Mikrez’in elçiliğinden sonra müşrikler, müslümanların âni bir baskın yapmasından korkuya kapıldılar.

Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz, işi yarıda bırakmak istemiyor ve Kureyşlilerce itibarlı olan bir Eshâbını göndermek istiyordu. Neticede Hazret-i Osman’ın gönderilmesine karar verildi.

Sevgili Peygamberimiz, Osman bin Affân'a;

- Biz buraya, hiç kimse ile çarpışmak için gelmedik. Sâdece Kâbe-i muazzamayı tavâf ve ziyâret etmek için gelmiş bulunuyoruz. Yanımızdaki kurbanlık develeri kesip döneceğiz, diye söyle ve Onları İslâm'a dâvet et! buyurdular.

Ayrıca, Mekke'de bulunan müslümanlara, Mekke'nin yakın bir zamanda fethedileceğini müjdelemesini de tenbih ettiler.

Hazret-i Osman, müşriklerin yanına gidip, Peygamber Efendimizin buyurduklarını aynen anlattı. Onlar, Hazret-i Osman'ın teklifine de olumsuz cevap verdiler. İstediği takdirde sâdece kendisinin Beytullah'ı tavâf edebileceğini söylediler. Hazret-i Osman ise;

- Resûl aleyhisselâm, Beytullah'ı tavaf etmedikçe, ben de etmem! buyurdu.

Buna çok kızan müşrikler, onu alıkoydular. Bu haber, Eshâba;

- Osman şehîd edildi, şeklinde ulaştı.

Durumu Peygamber "sallallahü aleyhi ve sellem" Efendimize bildirdiklerinde çok üzüldüler ve;

- Bu haber doğru ise, bu kavimle çarpışmadıkça buradan ayrılmayacağız, buyurdular.

Sonra orada bulunan Semûre ismindeki ağacın altına oturup;

- **Allahü teâlâ, bana bîat etmenizi emretti,** buyurarak, Eshâbını bîate dâvet etti.

Kahraman Eshâb, elini, Peygamber Efendimizin mübârek eli üzerine koyarak;

- **Allahü teâlâ, sana zafer ihsân edinceye kadar, önünde çarpışa çarpışa fethi gerçekleştirmek veya bu uğurda şehîd olmak üzere bîat ettik,** diye söz verdiler.

Peygamber Efendimiz, bir elini, diğer elinin üzerine koyarak orada bulunmayan Hazret-i Osman nâmına kendi kendine bîat etti.

Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" Efendimiz, Eshâbının bu bî'atına çok memnun olup;

- Ağaç altında, gerçekten bî'at edenlerden hiç biri, Cehennem'e girmeyecektir, buyurdu.

Bu bî'ate, "**Bî'at-ı Rıdvân**" denildi.

Eshâb-ı kirâm "radıyallahü anhüm", artık kılıçlarını çekmiş yerlerinde duramıyor, Resûl aleyhisselâmın bir işaretini bekliyordu.

Bu sırada İslâm karargâhını gözetleyen Kureyş casusları, mücâhidlerin, Sevgili Peygamberimize, bu uğurda şehîdlik şerbetini içinceye kadar çarpışmak üzere bî'at ettiklerini ve hazırlık yaptıklarını görmüşlerdi. Derhâl Kureyş karargâhına varıp olup bitenleri anlattılar.

Peygamber Efendimiz, her ihtimâle karşı geceleri, Eshâbını korumak üzere nöbetçiler bırakıyordu. Hazret-i Osman'ın tutuklandığı günlerden bir gece, Mikrez yönnetiminde elli kişilik bir müşrik gürûhu, İslâm askerlerini uykuda bastırmak üzere saldırdılar.

O gece, Muhammed bin Mesleme ve arkadaşları nöbet tutuyorlardı. Gelen küffârı kısa bir mücadeleden sonra kısıkvrak yakaladılar. Sâdece Mikrez kaçabildi. Esirleri, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Efendimizin huzûruna getirdiler. Bir kısmı hapsedilip, bir kısmı da affedildiler. Müşrikler, ertesi gece de baskın yapmak istedikler fakat yine yakalandılar. Peygamber Efendimiz, onları da affedip salıverdi.

Hudeybiye sulhnâmesi

İslâm ordusunun gece gündüz savaşa hazır durumda beklediğini ve her an saldırabileceklerini anlayan küffâr ordusunun kalbine korku düştü. Andlaşmaktan başka çıkar yol olmadığını görerek acele bir elçi heyeti seçtiler. Süheyl bin Amr başkanlığında seçilen bu heyete;

- Bu sene Mekke’ye girmemeleri şartıyla andlaşma yapın, denildi.

Sevgili Peygamberimiz, Kureyş elçilerini kabûl buyurdu. Elçilerin ilk istekleri, hapsedilmiş adamlarının bırakılması oldu.

Âlemlerin efendisi de;

- Mekke’de tutukladığınız Eshâbımı bırakmadığınız müddetçe, bu adamlarınızı salıvermem! buyurdular.

Süheyl;

- Doğrusu bize, çok adâletli ve insaflı davrandınız, diyerek Mekke’de tutuklanan Hazret-i Osman’ı ve daha önce hapsedtikleri on kadar Eshâbın serbest bırakılmasını sağladı. Bundan sonra, baskın sırasında yakalanıp hapsedilen müşrikler serbest bırakıldı.

Uzun konuşmalardan sonra, andlaşmaya varıldı. Sıra yazılmasına gelmişti. Hazret-i Ali kâtip olarak seçildi. Sulhnâmeyi yazmak üzere kâğıt, divit hazırlandı. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Habîbullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz Hazret-i Ali’ye;

- Yaz, buyurdu: Bismillâhirrahmânirrahîm!

Buna Süheyl derhâl îtirâz edip;

- Yemîn ederim ki, ben Rahmân sözünün ne demek olduğunu bilmiyorum. Böyle yazma; Bismike Allahümme diye yaz! Yoksa barışa yanaşmam! dedi.

Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz, barışın yapılmasında çok büyük hikmetler görüyordu. Bu sebeple;

- Bismike Allahümme de güzeldir, buyurdular ve Hazret-i Ali’ye böyle yazmasını emrettiler.

Yazıldıktan sonra, Peygamber Efendimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”,

- Bu, Muhammed Resûlullah’ın, Süheyl bin Amr ile üzerinde anlaştıkları ve sulh oldukları, şartlarını taraflarca yerine getirmek üzere imzâladıkları mad-delerdir, buyurduğunda,

Süheyl’in, Hazret-i Ali’nin elini tuttuğu görüldü ve Peygamber Efendimize dönüp;

- Yemîn ederiz ki, biz senin Resûlullah olduğunu kabul etseydik, sana karşı gelmez, Kâbe’yi ziyâret etmene engel olmazdık. Bu sebeple, Resûlullah yerine, Abdullah’ın oğlu Muhammed yaz! dedi.

Peygamber Efendimiz, onu da kabûl buyurarak;

- Vallahi siz, beni yalanlasanız da, ben yine hiç şüphesiz Allahü teâlânın Resûlüyüm. İsmimi ve babamın ismini yazdırmak, benim peygamberliğimi gidermez ki. Yâ Ali! Onu sil, Muhammed bin Abdullah yaz, buyurdular.

Resûlullah kelimesinin silinmesine, Eshâb-ı kirâmdan hiç birinin gönlü râzı olmadı. Bir anda her şeyi unutup;

- Yâ Ali! Muhammed Resûlullah yaz, aksi hâlde, bu müşriklerle aramızı ancak kılıç hâller!... dediler.

Peygamber Efendimiz, Eshâbının bu gayretlerine memnun oldular, fakat mübârek elleriyle susmalarını işâret buyurdular. Hazret-i Ali'ye, silinmesini emir buyurunca;

- Canım sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Senin bu mübârek sıfatını silmeye elim varmıyor!... diyerek özür diledi.

Sevgili Peygamberimiz orayı göstermesini istedi. Gösterince elinden alıp, kendi mübârek parmağı ile silerek Abdullah'ın oğlu yazdırdı.

Sonra, maddeler yazılmaya başlandı...

1- Andlaşma on yıl geçerli olacak, bu zaman içinde iki taraf birbiriyle harb etmeyecek.

2- Müslümanlar bu sene Kâbe'yi ziyâret etmeyecek. Ancak bir sene sonra ziyâret edebilecekler.

3- Kâbe'yi ziyârete gelen müslümanlar, üç gün kalacaklar ve yanlarında yolcu silâhından başka silâh bulundurmayacaklar.

4- Müslümanlar Kâbe'yi tavaf ederken, Mekkeli müşrikler Kâbe'den dışarı çıkıp onların serbestçe tavâf yapmalarını sağlayacaklar.

5- Kureyşlilerden müslüman olan bir kimse, velîsinden izinsiz Medîne'ye giderse, iâde edilecek, müslümanlardan biri Kureyş tarafına geçerek, Mekke'ye giderse iâde edilmeyecektir.

Hazret-i Ömer bu madde için;

- Yâ Resûlallah! Bu şartı da kabul edecek misin? diye sorunca; Sevgili Peygamberimiz gülümseyerek;

- **Evet. Bizden onlara gidecek olanları Allahü teâlâ bizden uzak etsin!** buyurdular.

6- Eshâbdan biri, hac veya umre yapmak niyetiyle Mekke'ye gelse, canı ve malı emniyette olacak.

7- Müşriklerden biri, Şam'a, Mısır'a veya başka yere giderken Medîne'ye uğrarsa, onun da canı, malı emniyette olacak.

8- Diğer Arab kabîleleri, istedikleri tarafın himâyesine girebilecekler. Müslümanlar veya müşriklerle birleşmekte serbest olacaklardı.

Sıra andlaşmanın imzalanmasına gelmişti. O sırada ayaklarındaki zincirleri sürükleye sürükleye İslâm ordusuna doğru bir kimsenin gelmekte olduğu görüldü. Yaklaştı, yaklaştı;

- Beni kurtarın!... diyerek bağırdı.

Bu sesi işiten Kureyş heyeti reîsi, derhâl yerinden fırladı. Eline aldığı dikenli ağaç dalını, onun başına yüzüne vurmaya başladı. O, bütün gayretini toplayarak kendini Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Efendimizin mübârek dizleri dibine attı ve;

- Kurtar beni yâ Resûlallah! diye yalvardı.

Bu, Mekke'de müslümanlıkla şereflendiği için, babası tarafından zincire vurulmuş bir müslümandı. Her gün ağır işkenceler edilir, putlara tapmaya zorlanırdı. Müşriklerin, Hudeybiye'ye gitmesinden faydalanarak, zincirlerini koparmış, kimseye görünmeden Mekke'den çıkıp, müslümanların arasına kendini atmıştı.

Hidâyete eren bu mübârek kimse, müşrik heyetinin reîsi Süheyl’in oğlu Ebû Cendel hazretleriydi.

Süheyl, Peygamber Efendimize, oğlu Ebû Cendel’i göstererek;

- Biraz önce yazdığımız andlaşma gereğince, bana îade edeceğin ilk adam budur! dedi.

Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz ve sahâbîler çok müteessir olmuşlardı. Herkes, Resûlullah Efendimizin ne cevap vereceğini merakla bekliyorlardı. Bir tarafta sulhnâme, bir tarafta işkence altında bulunan bir sahâbî...

Âlemlerin efendisi, Süheyl’e;

- **Biz, bu sulhnâmeyi daha imzalamadık!** buyurdu.

Süheyl;

- Yâ Muhammed! Andlaşmanın maddelerini, oğlum daha buraya gelmeden önce yazıp bitirmiştik. Eğer oğlumu îade etmezsen, ben de hiç bir zaman sulhnâmenin altını imzalamam! diye inâd etti.

Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” Efendimiz;

- **Onu benim hâtırım için andlaşmanın dışında tut,** buyurdu ise de müşrikler bunu kabûl etmediler.

Süheyl bin Amr, oğlunu çeke çeke götürürken, Ebû Cendel;

- Yâ Resûlallah! Ey müslüman kardeşlerim!... Müslüman olmakla şereflenip size ilticâ ettiğim hâlde, beni müşriklere mi teslim ediyorsunuz. Bana her gün dayanılmaz işkencelerin yapılmasını mı revâ görüyorsunuz? Yâ Resûlallah! Dînimden döndürsünler diye mi beni îade ediyorsunuz?!... diye feryâd ediyordu.

Bu içler acısı yalvarışa dayanmak çok zordu. Gönülleri yaralanan sahâbîler, ağlamaya başladılar. Merhamet deryâsı, Sevgili Peygamberimizin de mübârek gözleri dolmuştu. Süheyl’in yanına varıp;

- **Gel etme! Onu bana bağışla!** diye ricâ etti.

Fakat Süheyl;

- İmkânsız bağışlamam! diye cevap verdi.

Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz;

- **Ey Ebû Cendel! Biraz daha sabret! Sana yapılanlara katlan! Bunların mükâfatını Allahü teâlâdan dile. Allahü teâlâ, sana ve senin gibi zayıf ve kimse-siz müslümanlara muhakkak bir genişlik, bir çıkar yol ihsân edecektir,** buyurarak tesellî eyledi ve;

- **Verdiğimiz sözde durmamak bize yaraşmaz,** buyurdu.

O da,

- Peki yâ Resûlallah, diyerek sabredeceğini bildirdi.

Bu içler acısı hâdiseye, heyetteki müşrikler bile dayanamamış ve;

- Ey Muhammed! Ebû Cendel’i senin hâtırım için biz himâyemize alıyoruz. Ona, Süheyl’in işkence yapmasına meydan vermeyeceğiz! dediler.

Bundan sonra Resûlullah Efendimiz ve Eshâb-ı kirâm biraz rahatladılar. (Süheyl bin Amr, Mekke’nin fethinden sonra müslüman olup Eshâb-ı kirâmdan oldu.)

Sulhnâme iki suret yazılıp, taraflarca imzalandı. Müşrikler karargâhlarına döndüler.

Müslümanların aleyhlerinde gibi görünen bu maddeler için, Kureys heyeti çok

sevinçli idi. Aksine bu sulhnâme mü'minler için büyük bir zaferdi ve bu maddeler müslümanların lehine idi. Her şeyden önce, müslümanların bir devlet olduğunu kabul ediyorlardı. Mekke'den bir müşrik, ticâret veya başka bir şey için Şam'a, Mısır'a giderken Medîne'ye uğrasa, canı malı emniyette olacaktı. Böylece müşrikler müslümanların yaşayışlarını yakından görecekti, İslâm'ın adaleti, Eshâbın birbirlerine olan güzel davranışları karşısında hayran kalacak ve İslâmiyet'i seveceklerdi. Neticede müslüman olup sahâbîlerin safları arasına katılacaklardı.

On sene devam etmesi gereken bu andlaşma ile müslümanlar çoğalacaklar, güçleneceklerdi. İslâmiyet her tarafa yayılacaktı.

Ancak; "Kureyşlilerden biri, müslüman olup Medîne'ye sığınmak isterse, iade olunacak" maddesi için, Peygamber Efendimiz müteessir olmuşlar ve;

- Allahü teâlâ, onlar için, elbette bir genişlik, bir çıkar yol yaratacaktır, buyurmuşlardı...

Artık müşriklerle yapılacak bir iş kalmamıştı.

Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" Efendimiz, Eshâb-ı kirâma;

- Kalkınız! Kurbanlarınızı kesiniz. Başlarınızı tıraş ettikten sonra ihrâmdan çıkınız, buyurdular.

Peygamber Efendimiz, herkesten önce kurbanını kesti. Sonra kendisini berberi Hırâş bin Ümeyye hazretleri tıraş etti. Eshâb-ı kirâm, o mübârek saçları daha yere düşmeden havada kapıştılar ve bereketlenmek için sakladılar. Sahâbîler de kurbanlarını kesip, bir kısmı saçlarını kazıttı, bir kısmı kısalttırdı.

Hudeybiye'de yirmi gün kadar kalınmıştı. Peygamber Efendimiz arkadaşları ile birlikte Medîne'ye dönmek üzere hareket ettiler. Yolda Allahü teâlâ, Peygamber Efendimize Fetih sûresini vahyederek, nîmetini ve yardımlarını tamamlayacağını müjdeledi.

Kâinatın sultânı "sallallahü aleyhi vesellem", muzaffer olarak nûrlu Medîne'yi teşrif ettiği günlerde, Kureyş'in Sakîf kabîlesinden Ebû Basîr, müslüman olmakla şereflenmişti. Müşriklerin arasında yaşayamayacağını anlayan Ebû Basîr "radiyallahü anh", yaya olarak Medîne'ye geldi. Hudeybiye andlaşmasının gereği olarak da Medîne'den ayrılıp, Kızıldeniz sahilindeki İys denilen yere yerleşti.

Burası, Kureyş müşriklerinin Şam'a gittikleri ticâret yolu üzerinde bulunuyordu. Bundan sonra, Kureyş'ten müslüman olanlar Mekke'yi terkedip, Medîne'ye değil, İys'e, Ebû Basîr'in yanına gittiler. Bunlardan ilki Ebû Cendel hazretleriydi. Artık bunun arkası devâm etti. Elli kişi, yüz kişi, iki yüz, üç yüz kişi oldular. Kureyş kervanı Şam'a giderken buradan geçmek mecbûriyetinde kalıyordu. Ebû Basîr hazretleri yanındaki müslümanlarla, buradan geçen müşrikleri yakalıyor ve müslüman olmalarını istiyorlardı. Müslüman olmayanlarla çarpışıp, onları güç durumda bırakıyorlardı.

Mekkeli müşrikler, artık Şam ticâret yollarının kesildiğini görüp, Medîne'ye bir heyet gönderdiler. Hudeybiye sulhnâmesinin,

"Kureyşlilerden müslüman olan bir kimse velîsinden izinsiz Medîne'ye gidersse iade edilecek!..." maddesinin kaldırılması için yalvardılar. Peygamber Efendimiz merhamet buyurup, onların bu isteklerini kabûl ettiler.

Böylece Kureyşlilerin Şam ticâret yolları açılmış oldu. Müslümanlar da sabretmelerinin karşılığında Medîne'ye Peygamber Efendimizin yanına geldiler.